

Nr 59.

Af herr **Rune**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag angående inrättandet af en allmän lånekassa för Sveriges kommuner samt om anslag för utredningens verkställande.

Uti motion vid 1907 års riksdag föreslog jag, att Riksdagen måtte uti skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och på hvilket sätt en allmän lånekassa för Sveriges kommuner kunde inrättas, och att, såvida utredningen därtill gäfvé anledning, vidtaga de åtgärder, som för kassans bringande till stånd kunde erfordras.

Motionen tillstyrktes af utskottet, men afslogs af Andra kammarén.

Vid riksdagen 1908 framlade jag ånyo motionen, uti hvilken då ett tjugotal af Andra kammaréns ledamöter instämt, hvarjämte motion uti liknande syfte uti Första kammarén väcktes af herr O. Trapp.

Motionen tillstyrktes af vederbörande utskott. Andra kammarén biföll, men Första kammarén afslog respektive utskotts framställningar i saken.

Vid 1909 års riksdag väcktes åter motioner i ämnet af herr O. Trapp uti Första kammarén och af mig uti Andra kammarén. Motionerna hänvisades till behandling af sammansatt stats- och bankoutskott, som på anförda grunder hemställde, att Riksdagen måtte uti skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida och på hvilket sätt en allmän lånekassa för Sveriges kommuner borde inrättas och att, såvida utredningen därtill gäfvé anledning, för Riksdagen framlägga förslag uti ämnet. Emot detta utskottets beslut reserverade sig tre ledamöter af Första kammarén och två ledamöter af Andra kammarén.

Första kammarén afslog utskottets hemställan med 74 röster mot 49, hvaremot Andra kammarén med 110 röster mot 77 för sin del beslöt att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning uti afseende å inrättandet genom statens försorg af en kommunal låneanstalt och att Kungl. Maj:t ville snarast möjligt till Riksdagen inkomma med de yttranden och förslag,

hvertill utredningen kunde föranleda, samt att Riksdagen ville för ändamålet ställa till Kungl. Maj:ts förfogande ett anslag af 5,000 kronor. Då ingen gemensam votering uti frågan ansågs böra äga rum, hade frågan således förfallit.

Utvecklingen i fråga om de svenska kommunernas lånetransaktioner synes mig hafva afgjort gått i en sådan riktning, att jag alltmer blifvit öfvertygad om nödvändigheten af inrättandet af en allmän lånekassa för Sveriges kommuner. Den utredning, som verkstälts angående våra städers sväfvande skuld samt riksbanksfullmäktiges med anledning däraf afgifna skrifvelse den 18 januari 1909, har föranledt Kungl. Maj:t att låta utarbета förslag till lag angående ändrad lydelse af kommunalförordningarna i syfte att begränsa kommunernas fria lånerätt. Kungl. Maj:t har lämnat styrelsen för Svenska statsförbundet tillfälle att yttra sig öfver detta lagförslag i hvad det rör städerna, och har sagda styrelse med anledning häraf låtit verkställa en synnerligen intressant och värdefull utredning rörande svenska städers sväfvande skuld samt afgifvit yttrande öfver lagförslaget i fråga. Af denna utredning och detta yttrande, till hvilket jag anhåller få hänvisa, framgår fullt tydligt nödvändigheten af att en allmän låneanstalt för Sveriges kommuner inrättas. Och tillåter jag mig att i detta sammanhang anföra hvad ordföranden i riksbankens styrelse, den framstående kommunal mannen och ledamoten af Riksdagens Första kammare doktor S. von Friesen vid ofvannämnda yttrande uttalat. Han anför nämligen: »Jag begagnar slutligen tillfället att framhålla, att enligt min åsikt inrättandet af den kommunala lånekassan är ett oeftergifligt villkor för att bringa den kommunala upplåningen på en sund bas, och att endast härigenom de svårigheter kunna undanröjas, som eljest möta hvarje lagstiftning i detta ämne. Endast härigenom skulle ock i förhållande till utlandet, i den mån detta behöfde anlitas för den kommunala krediten, en fördelaktig ståndpunkt vinnas.»

Då jag såsom ofvan nämnts alltmera inser nyttan, ja, nödvändigheten af att en allmän kommunal lånekassa för Sveriges kommuner inrättas, tvekar jag ej att vid denna riksdag åter väcka frågan, därvid jag tillåter mig hänvisa till hvad som anförts uti de motioner, som förut framlagts rörande denna sak.

Jag föreslår alltså,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida

och på hvilket sätt en allmän lånekassa för Sveriges kommuner bör inrättas, och för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill utredningen gifver anledning, samt att Riksdagen för ofvannämnda utrednings verkställande ville till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett förslagsanslag af 5,000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1910.

Axel Rune.
